

KEHTESTATUD

direktori käskkirjaga 20.05.2020 nr 1-1/8

LOO KESKKOOLI

ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Õppenõukogu 12.05.2020 otsus nr 1-5/5-2

Hoolekogu 18.05.2020 otsus nr 1-4/4-3

Õpilasesinduse 18.05.2020 otsus nr 13

SISUKORD

1. ÜLDSÄTTED JA ÕPPEKAVA ÜLESEHITUS.....	4
2. KOOLI VÄÄRTUSED, ERIPÄRA, ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID	5
2.1 Kooli väärtused ja eripära.....	5
2.2 Loo Keskkooli õppe- ja kasvatuse üldeesmärk	6
2.3 Pädevuste kujundamine	6
3. ÕPPEKORRALDUS PÕHIKOO LIS	6
3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja ajakasutus.....	7
3.2 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti	9
3.3 Kohustuslike õppeainete lisatunnid.....	10
3.4 Valikainete ja võõrkeelte valikud.....	10
3.5 Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine	10
4. ÕPPEKORRALDUS GÜMNAASIUMIS	11
4.1 Kohustuslikud kursused ja valikkursused	11
4.2 Õppesuundade kirjeldused.....	13
4.3 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti	13
4.4 Õppekoormuse kujundamise põhimõtted	15
4.5 Võõrkeeled	17
5. ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATAVAD TEGEVUSED.....	17
6. III KOOLI ASTME LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD	18

7. ÕPILASUURIMUSE VÕI PRAKTILISE TÖÖ KORRALDUS.....	19
8. ÕPILASE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE, HINDAMISE JA GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE KORRALDUS.....	20
8.1 Hindamise alused	20
8.2 Hindamisest teavitamine	21
8.3 Hindamise korraldus.....	22
8.4 Hindamise erandjuhud.....	22
8.5 Hindamiskaala	23
8.6 Sõnalised hinnangud.....	24
8.7 Kokkuvõtva hindamise põhimõtted.....	25
8.7.1. Kokkuvõttev hindamine I–III kooliastmel	25
8.7.2. Kokkuvõttev hindamine gümnaasiumiastmel	26
8.7.3. Käitumise ja hoolsuse hindamine	26
8.7.4. Hinde ja hinnangu vaidlustamine	26
8.8 Täiendav õppetöö, klassikursuse kordamine, põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamine.....	26
8.8.1. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise.....	26
8.8.2. Õpilase järgmisse klassi üleviimine ja põhikooli või gümnaasiumi lõpetamine	27
9. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDAMINE	28
10. HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED JA TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD	29
11. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS..	32
12. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED	32
13. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	33
LISA 1	34
Pädevused Loo Keskkoolis.....	34
I kooliastmes taotletavad pädevused	36
Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes.....	37
II kooliastmes taotletavad pädevused.....	37
Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes	38
III kooliastmes taotletavad pädevused.....	39
Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes	40
Gümnaasiumis taotletavad pädevused.....	40
LISA 2	41
Läbivad teemad põhikoolis.....	41
Läbivad teemad I–III kooliastmes	42

Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”	42
Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng”	43
Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”	44
Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	45
Läbiv teema „Teabekeskond”	46
Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”	47
Läbiv teema „Tervis ja ohutus”	47
Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”	49
Läbivad teemad gümnaasiumis	50
Üldalused.....	50
Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”	50
Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng”	50
Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”	51
Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”	51
Läbiv teema „Teabekeskond”	52
Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”	52
Läbiv teema „Tervis ja ohutus”	53
Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”	53

1. ÜLDSÄTTED JA ÕPPEKAVA ÜLESEHITUS

1. Loo Keskkooli õppekava on Loo Keskkooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Õppekava koostamise aluseks on valitsuse määrused nr.1 „Põhikooli riiklik õppekava“ ja nr.2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ välja antud 6.01.2011, „Põhikooli ja gümnaasiumiseadus“ ja Loo Keskkooli arengukava 2013 – 2016.
2. Loo Keskkooli õppekava terviktekst on kooli veebilehel.
3. Andmed kooli õppekava kohta kantakse Eesti Hariduse Infosüsteemi.
4. Loo Keskkooli õppekava koosneb üldosast ja lisadest.
5. Loo Keskkooli õppekava üldosas esitatakse:
  - 1) Loo Keskkooli eripära, väärtused ning õppe- ja kasvatusesmärgid;
  - 2) õppekorraldus põhikoolis;
  - 3) õppekorraldus gümnaasiumis;
  - 4) õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatavad tegevused;
  - 5) III kooliastme loovtöö teemaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
  - 6) õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus;
  - 7) õpilase arengu ja õppimise toetamise, hindamise ja gümnaasiumi lõpetamise korraldus;
  - 8) hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord;
  - 9) karjääriinfo ja nõustamise korraldus;
  - 10) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
  - 11) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
  - 12) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.
6. Loo Keskkooli õppekava lisades esitatakse:
  - 1) pädevused Loo Keskkoolis;
  - 2) läbivad teemad põhikoolis;
  - 3) läbivad teemad gümnaasiumis;
  - 4) ainevaldkondade õppeainete ainekavad põhikoolis;

- 5) ainevaldkondade õppeainete ainekavad gümnaasiumis.
7. Ainevaldkondade õppeainete ainekavades esitatakse klassiti:
  - 1) aine õppe-eesmärgid;
  - 2) õppetegevus;
  - 3) aine õpitulemused ja õppesisu ning nendevahelised seosed;
  - 4) aine õppesisu seos õppekava läbivate teemadega ning integratsioon teiste õppeainetega;
  - 5) ainealased, ainetevahelised, klassidevahelised, ülekoolilised projektid ning pikemaajalised koolidevahelised projektid;
  - 6) kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid.
8. Gümnaasiumi ainekavad on koostatud kursustena.

2. KOOLI VÄÄRTUSED, ERIPÄRA, ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

2.1 KOOLI VÄÄRTUSED JA ERIPÄRA.

1. **Loo Keskkooli missiooniks** on elus hästi toime tuleva eetilise inimese terviklik kujundamine. Otsustusjulgus ja -võime koos vastutustundega enese ja ühiskonna ees tagavad isiksuse kestliku arengu. Kool loob õpilastele tingimused nii tahteliseks, vaimseks, kehaliseks kui ka emotsionaalseks kasvuks. Kool on perele lapse arengust hooliv partner.
2. Meie **motoks** on „**KOOL AVAB MULLE UKSED**”. See tähendab, et kool aitab õpilasel oma võimeid avastada ja potentsiaali realiseerida. Kool aitab õpilasel saada täieõiguslikuks, kohusetundlikuks Eesti Vabariigi kodanikuks. Kooli ukSED on avatud koostööks kogukonna, kohaliku omavalitsuse ja kõikide teiste partneritega. Kool on avatud uuele ja kaasaegsele säilitades seejuures koolis väljakujunenud traditsioonid ja omanäolisuse, kool on kohaliku haridus- ja kultuurielu keskus.
3. **Loo Keskkooli visioon:**

Tahame olla kool, kus

  - 1) õpib motiveeritud õppija, kes oskab ja tahab õppida;
  - 2) toetatakse kõiki õppijaid – nii õpilasi, töötajaid kui lapsevanemaid;
  - 3) õppetöö toimub turvalises, kaasaegses ja meeldivas õpikeskkonnas;
  - 4) riiklikust õppekavast lähtuv kooli õppekava hoitakse avatuna muutustele;
  - 5) õppetöös on positiivne ja toetav mikrokliima;

- 6) arvestatakse huvide, võimete ja vajaduste erisusi;
- 7) valitsevad sõbralikud koostöosuhted;
- 8) akadeemilist edukust hinnatakse õpilase võimete kontekstis;
- 9) on väärtustatud iga õpilase võimalus ja vajadus end terviklikult arendada ning mitmekülgselt teostada kooli valikainete, projektide, huvitegevuse ja traditsioonide kaudu;
- 10) õpilased, lapsevanemad, töötajad ja teised huvigrupid on rahul õppe- ja kasvatustegevuse korralduse ja tulemustega;
- 11) tunnustatakse õpilaste ja kooli töötajate tulemuslikku tööd.

2.2 LOO KESKKOOLI ÕPPE- JA KASVATUSE ÜLDEESMÄRK

Püüelda õppiva ja kaasava kooli harmoonilise mudeli poole, olles avatud arengutele.

Kool on vaimsure kandja ja inimlike väärtushinnangute kujundaja.

1. Loo Keskkoolis toetatakse õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Luuakse tingimused õpilase võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.
2. Peetakse oluliseks väärtusi, mis tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest.
3. Uue põlvkonna sotsialiseerimine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Üldhariduse omandanud inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

2.3 PÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

1. Loo Keskkooli õppekava taotleb õpilastel üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.
2. Õpetaja töökava koostamise ja selle elluviimise kaudu loob õpetaja tingimused Loo Keskkooli õppekavas määratud pädevuste saavutamiseks.
3. Väärtushoiakute saavutatust ei hinnata, vaid antakse õpilastele kirjeldavat tagasisidet arenguveestluste käigus. Arenguveestluste kord on sätestatud direktori käskkirjaga.
4. Loo Keskkoolis taotletavad pädevused on kooliastmeti esitatud Lisas 1.

3. ÕPPEKORRALDUS PÕHIKOOLIS

1. Loo Keskkooli õppekeel on eesti keel.

2. 1.–9. klassini on traditsiooniline õppetöö korraldus (kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel).
3. Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

3.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS JA AJAKASUTUS

1. Õppe- ja kasvatusesmärkide täitmist toetab õppekeskkond, kus:
  - 1) õpilaste, õpetajate, kooli juhtkonna ja lastevanemate omavahelised suhted põhinevad lugupidamisel ning demokraatial;
  - 2) on olemas õppekava elluviimiseks vajalikud õppevahendid ja -materjalid;
  - 3) järgitakse tervisekaitse- ja ohutusnõudeid;
  - 4) luuakse tingimused õpilase ja õpetaja arenguks;
  - 5) on esteetiliselt kujundatud otstarbeka sisustusega ruumid.
2. Õpetaja kohandab õppetegevust tunnis nii, et see vastaks õpilaste teadmiste ja oskuste tasemetele. Õpetaja pöörab erilist tähelepanu andekamatele ning vähem võimekatele õpilastele ja vajadusel koostab neile erinevaid õpiülesandeid.
3. Kooli õppeaasta arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, trimester.
4. Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini ning koosneb trimestritest ja koolivaheaegadest. Trimestrites on kokku 175 õppepäeva.
5. Õppepäevade arv on määratud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega ning koolivaheajad toimuvad haridus- ja teadusministri kehtestatud ajal.
6. Ühes õppenädalas on viis õppepäeva. Õpilase nädala õppekoormus õppeaineti määratakse kooli õppekavaga.
7. Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
8. Õppetund on kooli õppekavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Õppetunnis osalemine on õpilasele kohustuslik. Hästi põhjendatud erandi kinnitab õppealajuhataja või direktor. Juhendatud õpe on loeng, klassitund, rühmatund, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe, õppekäik ja muu vorm, mis on suunatud riiklikus ning kooli õppekavas ette nähtud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog.

9. Õppetunni pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus vähemalt 10 minutit iga õppetunni kohta.
10. Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaaniga, mille kinnitab kooli direktor.
11. Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega lähtuvalt kujundava hindamise põhimõtetest. Trimestri jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse põhikooli õpilastele teatavaks trimestri algul.
12. Kooli päevakava kajastab õpetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevustega (pikapäevarühmad, ringid) järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava kehtestab direktor:

Tund	Aeg
1.	8.00 – 8.45
2.	8.55 – 9.40
3.	9.50 – 10.35
Söögivahetund	
4.	10.55 – 11.40
Söögivahetund	
5.	12.00 – 12.45
Söögivahetund	
6.	13.05 – 13.50
7.	14.00 – 14.45
8.	14.55 – 15.40

13. Põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on:
  1. klassis 20;
  2. klassis 23;
  3. ja 4. klassis 25;
  5. klassis 28;

6. ja 7. klassis 30;

8. ja 9. klassis 32.

14. Koolis töötab pikapäevarühm 1.- 4. klassi õpilastele. Pikapäevarühma päevakava:

12.00–13.00 - mängud ja jalutuskäik õues, vaba tegevus

13.00–13.45 - õppimine, koduste tööde tegemine, lugemine, ringides osalemine

13.45-14.00 - pikapäevarühma eine

14.00–14.40 - vaba tegevus, mängimine, lugemine, ringides osalemine

14.45–14.50 - õpilaste bussile saatmine

15. Kõikidel õpetajatel on konsultatsiooniaeg. Konsultatsiooniajad on esitatud kooli veebilehel.
16. Koolimaja on avatud esmaspäevast reedeni kell 7.00 – 22.00. Üldjuhul on laupäeval ja pühapäeval koolimaja suletud.
17. Koolis on kasutusel õppeinfosüsteemi Studium e-päevik.

3.2 TUNNIJAOTUSPLAAN ÕPPEAINETI JA KLASSITI

Kohustuslikud õppeained

	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl
eesti keel:	7	6	6	6	4	3	3	3	2
kirjandus:	0	0	0	0	2	2	2	2	2
inglise keel:	0	0	3	3	4	4	3	3	3
vene keel/saksa keel:	0	0	0	0	0	3	3	3	3
matemaatika:	3	5	5	5	5	5	6	4	4
loodusõpetus:	1	2	2	2	2	3	2	0	0
geograafia:	0	0	0	0	0	0	1	2	2
bioloogia:	0	0	0	0	0	0	1	2	2
keemia:	0	0	0	0	0	0	0	2	2
füüsika:	0	0	0	0	0	0	0	2	2
ajalugu:	0	0	0	0	2	2	2	2	2
inimeseõpetus:	1	1	1	0	1	1	1	1	0
ühiskonnaõpetus:	0	0	0	0	0	1	0	0	2
muusika:	2	2	2	2	1	1	1	1	1
kunst:	0	0	0	1	1	1	1	1	1
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus:	3	4	3	2	2	2	2	2	2
kehaline kasvatus:	3	3	2	3	3	2	2	2	2
arvutiõpetus:	0	0	1	1	1	0	0	0	0
KOKKU:	20	23	25	25	28	30	30	32	32
<u>Keeleõppe tunnid (ringitund)</u>									
saksa keel:	1	1	2	2	2	2	2	2	2
soome keel	0	0	0	0	0	0	0	0	0

inglise keel:	1	1	0	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	0	1	1	1	0	0	0	0
eesti keel (võõrkeelena):	2	2	2	1	1	1	1	1	1

3.3 KOHUSTUSLIKE ÕPPEAINETE LISATUNNID

Lisaks kohustuslikele õppeainetele on lisatud:

I kooliastme 8 tunnist matemaatikale 3tundi, loodusõpetusele 2 tundi, inimeseõpetusele 1 tund, tööõpetusele 1 tund ja valikainele 1 tund;

II kooliastme 10 tunnist matemaatikale 2 tundi, eesti keelele 1 tund, A võõrkeelel 3 tundi, ajaloole 1 tund, tööõpetusele 1 tund ja valikainele 2 tundi;

III kooliastme 4 tunnist eesti keelele 2 tundi, matemaatikale 1 tund ja tööõpetusele 1 tund.

3.4 VALIKAINETE JA VÕÕRKEELTE VALIKUD

1. A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt.
2. B-võõrkeelena õpitakse vene või saksa keelt. Keelerühm avatakse kui õppida soovijaid on vähemalt 10 õpilast.
3. Valikainena lisandub informaatika: I kooliastmes 1 tund ja II kooliastmes 2 tundi.
4. Loo Keskkool pakub 1.–9. klassis lisaks keeleõpet valikaine tundidena. Valikaine tund on juhendatud tegevuseks ettenähtud vahemik, milles õpitakse õppeainet, mis ei ole õpilase kohustuslike õppeainete hulgas. Valikaine tunnis osalemise otsustab õpilane või piiratud teovõimega õpilase vanem või seaduslik esindaja õppeaasta alguses. Lapsevanem esitab koolile vastavasisulise kirjaliku avalduse. Valikaine tunnid toimuvad pärast õppetundide lõppu.
5. 1.–2. klassis hinnatakse valikaine õpitulemusi sõnaliste hinnangutega kord poolaastas.

3.5 LÄBIVATE TEEMADE JA LÕIMINGU RAKENDAMINE

1. Läbivad teemad puudutavad õpilase isiksuse ja sotsiaalse arengu seisukohalt olulisi eluvaldkondi, mida ükski õppeaine eraldi ei käsitle.
2. Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.
3. Õpetuse integratsiooni aluseks on Loo Keskkooli õppekavas esitatud kokkulepete järgimine õppekorralduse ja hindamispõhimõtete osas, õppekavas konkretiseeritud pädevuste ning õpetuse eesmärkide elluviimisel, õppesituatsioonide loomisel ja erinevatele ainetele ühiste probleemide käsitlemisel.
4. Läbivate teemade käsitlemise kord on kooliastmeti esitatud Lisas 2.

5. Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab Loo Keskkool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.
6. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, kooliseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab Loo Keskkool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.
  - 1) õppesisu ja -tegevuste asjakohast lõimimist korraldavad Loo Keskkooli ainesektsioonid ning aineõpetajad;
  - 2) aineõpetaja täpsustab oma töökavas ainetevahelise lõimimise eesmärke ja viise.

4. ÕPPEKORRALDUS GÜMNAASIUMIS

1. Loo Keskkooli õppekeel on eesti keel.
2. Gümnaasiumis on kursus- ja traditsiooniline õpe.
3. Õppe- ja kasvatustegevuse korra gümnaasiumis kinnitab kooli direktor.

4.1 KOHUSTUSLIKUD KURSUSED JA VALIKKURSUSED

1. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujundamine. Valdkonnapädevuste kujunemist ning gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutamist toetavad ainekavades esitatud õpitulemused, lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväliline tegevus. Väärtushoiakute saavutatust ei hinnata, vaid antakse õpilasele kirjeldavat tagasisidet arenguestluste käigus.
2. Loo Keskkooli õppekavas on järgmised kohustuslikud ainevaldkonnad ja kursuste arvud:

Keel ja kirjandus   11 kursust

Võõrkeeled   10 kursust

Matemaatika   14 kursust

Loodusained   15 kursust

Sotsiaalsained   9 kursust

Kunstiained   5 kursust

Kehaline kasvatus   5 kursust

3. Loo Keskkoolis võimaldatakse õpilastele järgmisi valikkursuseid:

Keel ja kirjandus	5 kursust
Võõrkeeled	20 kursust
Matemaatika	12 kursust
Loodusained	4 kursust
Sotsiaalsained	2 kursust
Riigikaitse	2 kursust
Majandus- ja ettevõtlusõpe	2 kursust
Uurimistöö alused	1 kursus
Kunstitehnikad	1 kursus
Tehnoloogiaõpetus	4 kursust
Arvutigraafika ja –disain	2 kursust
Õppides loon ennast	1 kursus
Riigieksami kursus	3 kursust
DSD I ja II	6 kursust
Liiklusõpetus	2 kursust
Kokandus	1 kursus
Teatriõpetus	2 kursust
Meediaõpetus	1 kursus
Koorilaul	1 kursus
Inimene ja õigus	1 kursus

4. Valikkursused on õppesuunapõhised valikkursused ja õpilase poolt valitavad kursused.
5. Õppesuuna valib õpilane gümnaasiumi avalduse täitmisel. Õpilane saab valida individuaalselt lisaks kursuseid õppeaastaks väljakuulutatud valikkursuste hulgast. Valikkursuse rühm avatakse vähemalt 10 soovija olemasolul.
6. Kui gümnaasiumiõpilane on valinud valikkursuse, on see kohustuslik kõikide selle õppeaine kursuste lõikes.

4.2 ÕPPESUUNDADE KIRJELDUSED

1. Loo Keskkoolis on kaks õppesuunda:

- 1) reaaltehnoloogia suund, milles on põhirõhk reaalteadustel ja tehnoloogiaõpetusel;
- 2) humanitaar-võõrkeelte suund, milles on pearõhk sotsiaalsainetel ning võõrkeelte õpetusel.

Reaaltehnoloogiaharu peaksid valima õpilased, kes soovivad süvendatult õppida reaalaineid. Lisaks riiklikele reaalainetele on õppekavas kohustuslikud valikkursused: keemia, füüsika, tehnoloogia, majandusmatemaatika, rakendusmatemaatika, arvutigraafika ja –disain. Õpilase enda valikul saab valida soome või saksa keele, liiklusõpetuse, meediaõpetuse, kokanduse või inimene ja õigus kursuste vahel.

Humanitaar-võõrkeelteharu kasuks peaks otsustama õpilane, kes on huvitatud humanitaarainetest või keeleõppest ning soovib neid ka tulevikus edasi õppida. Humanitaar-võõrkeele klassis õpitakse kohustuslike valikkursustena kunstitehnikat, võõrkeeli (saksa ja soome keelt), turismi aluseid, ökoturismi ning kodukandi ajalugu. Õpilase enda valikul saab valida: liiklusõpetuse, DSD (Deutsches Sprachdiplom I, II tase), teatriõpetuse, meediaõpetuse, kokanduse, inimene ja õigus kursuste vahel.

Kohustuslikeks valikkursusteks nii reaaltehnoloogia kui humanitaar-võõrkeelteharus on eesti keel ja kirjandus, inglise keel, vene keel, riigikaitseõpetus, psühholoogia, majandus- ja ettevõtlusõpe, õppides loome ennast kursus, uurimistöõ kursus, lisakursused riigieksamianetes.

4.3 TUNNIJAOTUSPLAAN ÕPPEAINETI JA KLASSITI

Humanitaar- võõrkeeltesuund

103 kursust

10.kl.	11.kl.	12.kl.

Reaal- tehnoloogiasuund

103 kursust

10.kl.	11.kl.	12.kl.	Kokku	Min

Kohustuslikud kursused riiklik

Eesti keel	2	2	2	6	2	2	2	6	6
Kirjandus	2	2	1	5	2	2	1	5	5
B2-võõrkeel (inglise keel)	1	2	1	4	1	2	2	5	5
B1-võõrkeel (vene keel)	2	2	1	5	2	2	1	5	5
Kitsas matemaatika	3	2	3	8					8
Lai matemaatika					5	5	4	14	14
Inimgeograafia	1			1	1			1	1
Loodusgeograafia		2		2		2		2	2

Keemia	2	1		3	2	1		3	3
Füüsika	2	2	1	5	2	2	1	5	5
Ajalugu	2	2	2	6	2	2	2	6	6
Muusika	1	1	1	3	1	1	1	3	3
Bioloogia		2	2	4		2	2	4	4
Inimeseõpetus			1	1			1	1	1
Ühiskonnaõpetus			2	2			2	2	2
Kunst		1	1	2		1	1	2	2
Kehaline kasvatus	2	2	1	5	2	2	1	5	5
Riiklike aineid kokku	20	23	19	62	22	26	21	69	

Õppesuuna valikkursused

Eesti keel	1	1	1	3	1	1	1	3	
Kirjandus	1	1		2	1	1		2	
Inglise keel	3	2	2	7	3	2	2	7	
Riigikaitseõpetus	2			2	2			2	
Psühholoogia	1			1	1			1	
Majandus- ja ettevõtlusõpe	1	1		2	1	1		2	
Õppides loon ennast	1			1	1			1	
Uurimustööde alused		1		1		1		1	
Riigieksamikursus			3	3			3	3	
Vene keel			1	1			1	1	
Arvutigraafika ja -disain					1	1		2	
Tehniline praktika							1	1	
Tehnoloogiaõpetus					1	2		3	
Keemia							1	1	
Füüsika							1	1	
Majandusmatemaatika					1	1		2	

Matemaatika valik							1	1	
Kunstitehnikad		1		1					
Kodukandi ajalugu	1			1					
Turismi alused		1		1					
Ökoturism			1	1					
Matemaatika		1		1					
Saksa keel	2	2	2	6					
Soome keel	2	2	2	6					
Kohustuslikud ained kokku	15	13	12	40	13	10	11	34	
Kokku kohustuslikud kursused ja valikkursused	35	36	32	103	35	36	32	103	

Valikkursused õpilase valikul

Soome keel						2	2	2		6
Saksa keel						2	2	2		6
DSD I	1	1	1	3		1	1	1		3
DSD II	1	1	1	3		1	1	1		3
Liiklusõpetus	2			2		2				2
Kokandus	1			1		1				1
Meediaõpetus	1			1		1				1
Teatriõpetus	2			2						
Koorilaul	1	1	1	3		1	1	1		3
Inimene ja õigus			1	1				1		1

16

26

4.4 ÕPPEKOORMUSE KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

1. Kooli õppeaasta arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, kursus.

2. Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini ning koosneb kursustest ja koolivaheaegadest. Õppeaastas on kokku 175 õppepäeva. Lõpuklassis on kokku vähemalt 185 õppepäeva.
3. Õppepäevade arv on määratud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega ning koolivaheajad toimuvad haridus- ja teadusministri kehtestatud ajal.
4. Ühes õppenädalas on viis õppepäeva. Õpilase nädala õppekoormus õppeaineti määratakse kooli õppekavaga.
5. Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
6. Õppetund on kooli õppekavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õpeks ettenähtud ajavahemik. Õppetunnis osalemine on õpilasele kohustuslik. Hästi põhjendatud erandi kinnitab õppealajuhataja või direktor. Juhendatud õpe on loeng, klassitund, rühmatund, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe, õppekäik ja muu vorm, mis on suunatud riiklikus ning kooli õppekavas ette nähtud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog.
7. Õppetunni pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus vähemalt 10 minutit iga õppetunni kohta.
8. Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaaniga, mille kinnitab kooli direktor.
9. Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega lähtuvalt kujundava hindamise põhimõtetest. Kursuse jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse põhikooli õpilastele teatavaks kursuse algul.
10. Kooli päevakava kajastab õpetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevustega (ringid) järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava kehtestab direktor:

Tund	Aeg
1.	8.00 – 8.45
2.	8.55 – 9.40
3.	9.50 – 10.35
Söögivahetund	
4.	10.55 – 11.40
Söögivahetund	
5.	12.00 – 12.45

Söögivahetund	
6.	13.05 – 13.50
7.	14.00 – 14.45
8.	14.55 – 15.40

11. Õpilase õppekoormus on 63 (või 69 olenevalt matemaatika valikust) riiklikus õppekavas esitatud kohustuslikku kursust ning valikkursused vastavalt valitud õppesuunale ja õpilase poolt valitud kursused.
12. Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust (1 kursus on 35 õppetundi, nendest 28 kontaktundi). Gümnaasiumi lõpuklassis on juhendatud õppetöö kursuse maht ligikaudu 28 tundi, mis tuleneb algavast eksamiperioodist.

4.5 VÕÕRKEELED

1. Gümnaasiumis õpetatakse järgmiseid võõrkeeli:
  - 1) inglise keel A-keelena tase B2;
  - 2) vene keel B-keelena tase A2, B1;
  - 3) saksa keel B-keelena ja valikainena tase A1, A2, B1, B2, C1;

5. ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATAVAD TEGEVUSED

1. Koolis töötavad õppekava täitmist toetavad aine- ja huviringid. Loo Keskkool korraldab huvitegevust läbi ringitundide. Ringitund on juhendatud tegevuseks ettenähtud ajavahemik, mis on suunatud õppetundides õpitu laiendamisele läbi mängu ja suhtlemise. Ringitundides osalemise otsustab õpilane või piiratud teovõimega õpilase vanem või seaduslik esindaja õppeaasta alguses. Lapsevanem esitab koolile vastavasisulise kirjaliku avalduse. Ringitunnid toimuvad pärast õppetundide lõppu.
2. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse enne õppeaasta algust. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad olema kooskõlas Loo Keskkooli õppekava õpitulemustega.
3. Projektid kaitstakse õppeaasta alguses direktsioonis.
4. Projektid on üldtööplaani osa ja kinnitatakse direktori käskkirjaga.
5. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise ja korraldamise korra kinnitab direktor.
6. Projekt-, õues- ja muuseumiõppe ning ekskursioonide ja õppekäikude aeg ning kestus kavandatakse koostöös teiste õpetajatega.

7. Õpetaja esitab õppeaasta alguses töökavas plaani korraldatavast projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks.
8. Õppekäigid jmt korraldatakse moel, mis häirib võimalikult vähe tunniplaanijärgset õppetööd.
9. Ühised projektid partneritega:
  - 1) maakondlik projekt Kaitse end ja aita teist (KEAT);
  - 2) õpilasvahetus sõpruskooliga Saksamaalt Ost-Alb Gümnaasiumist;
  - 3) rahvusvaheline Euroopa koolide vaheline projekt eTwinning.

6. III KOOLIASTME LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD

1. III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. Loovtöö on üheks põhikooli lõpetamise tingimuseks.
2. Loovtöö temaatika otsustab õppenõukogu, täpsema teemavaliku teevad õpilased.
3. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka rühmas (max 3 õpilast).
4. Loovtöö koostamise juhend on esitatud kooli veebilehel.
5. Loovtöö juhendamise ja koostamise tööprotsess:
  - 1) Õppeaasta lõpus valib õppenõukogu 7. klassi õpilastele läbivatest teemadest lähtuva ja õppeaineid lõimiva projektipõhise loovtöö temaatika.
  - 2) Õpilane või rühm teeb loovtöö teemavaliku 7. klassi lõpus aineõpetaja ja klassijuhataja juhendamisel.
  - 3) Direktor kinnitab loovtööde juhendajad. Pärast teema ja juhendaja kinnitamist koostab õpilane juhendaja abiga plaani, kus on fikseeritud töö pealkiri, teostajad, töö etapid ja tähtajad.
  - 4) Loovtööde üldise korralduse koordineerijateks on klassijuhatajad.
  - 5) Kolmanda trimestri lõpus toimub valminud loovtööde avalik esitus.
6. Loovtööd ja selle esitlust hinnatakse vastavalt loovtööde hindamisjuhendile.
7. Loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele.

7. ÕPILASUURIMUSE VÕI PRAKTILISE TÖÖ KORRALDUS

1. Õpilased sooritavad gümnaasiumi jooksul uurimistöö või praktilise töö. Uurimistööd või praktilist tööd toetav valikaine „Uurimistöö alused“, mille maht on 35 õppetundi, annab algteadmised teadusliku uurimistöö olemusest, meetoditest, etappidest, struktuurist, vormistamisest ning kaitsmisest.
2. Valikaine eesmärgiks on õpetada uurimistöö ja praktilise töö tegemist, vormistamist ja kaitsmist.
3. Uurimistöö koostamise juhend on esitatud kooli veebilehel.
4. Uurimistöö on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames ette valmistatud kirjalik töö.
5. Uurimistöös õpilane põhjendab probleemivalikut, annab ülevaate uurimuse taustast, püstitab uurimisküsimused, põhjendab meetodi valikut, kajastab andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldab tulemusi ning esitab tulemuste analüüsi, järeldused ja kokkuvõtte, kasutatud allikate loetelu ning resümee eesti ja võõrkeeles. Uurimistöö on algupärane, objektiivne ja süsteemne ning uurimuse tulemused on tõendatavad, mõtestatud ja selgitatud. Uurimistöö kajastab õpilase uurimistulemusi ja seisukohti ning ei piirdu üksnes refereerimisega.
6. Praktiline töö on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt ja selle kirjalik kokkuvõte. Kirjalik kokkuvõte avab praktilise töö tausta, lähtealused ja eesmärgid ning kirjeldab kontseptuaalset lahendust, töö aktuaalsust, tööprotsessi ja töö tulemust.
7. Uurimis- või praktilise töö juhendamise ja koostamise protsess:
  - 1) õpilane valib 10. klassi lõpus uurimistöö teema ja juhendaja;
  - 2) 11. klassi õppeaasta alguses kinnitab direktor käskkirjaga uurimis- või praktiliste tööde juhendajad ja uurimis- või praktiliste tööde ajakava;
  - 3) jakava esitatakse kooli veebilehel;
  - 4) uurimis- ja praktilise töö koostamise perioodil toimub kaks seminari, kus õpilane annab ülevaate töö arengust;
  - 5) uurimis- või praktilise töö hindamiseks viiakse läbi retsenseerimine ja kaitsmine kolmanda trimestri lõpus.
8. Hindamisel võetakse arvesse juhendaja hinnang õpilase tegevusele töö ettevalmistamisel. Hinnatakse õpilase uurimistööle sätestatud eesmärkide saavutamist.
9. Kui uurimis- või praktilist tööd on hinnatud mitterahuldava hindegaga, antakse õpilasele võimalus korduvaks õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamiseks ja kaitsmiseks.
10. Uurimis- ja praktilise töö üldise korralduse koordineerijaks on õppealajuhataja.

8. ÕPILASE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE, HINDAMISE JA GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE KORRALDUS

1. Õppimine on elukestev protsess, mille teadvustatus ning eesmärgistatus sõltub õppija east ja individuaalsest eripärasest. Õppimine toimub mängu ja matkimise, vaatluse ning mõtestamise, elamuse ja kogemuse, harjutamise ning katsetamise, meeldejätmise ja loomise kaudu. Elukestva õppimise kui elustiili kujundamiseks on oluline õppija sisemine motivatsioon.
2. Õppe- ja kasvatusprotsess on eesmärgistatud, arusaamisega õppimine ja seda suunav, nõustav, analüüsiv ning hindav õpetamine ja kasvatamine nende tegevuste vastastikustes seostes.
3. Õpilased võtavad võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, kavandamisest ja hindamisest.
4. Õppimine võib toimuda reaalses või virtuaalses keskkonnas.
5. Õppe- ja kasvatusprotsessi käigus õpivad õpilased:
  - 1) olemasolevaid teadmisi ja oskusi kasutama, seoseid nägema;
  - 2) küsima, teada saama, uusi teadmisi ja oskusi omandama;
  - 3) tegutsema; oma intellekti, fantaasiat, emotsioone kasutama; looma, konstrueerima, katsetama;
  - 4) ennast arendama, õppimist õppima;
  - 5) õppima üksi või koos teistega, jälgides ja hinnates enda ja kaaslaste tegevust;
  - 6) probleeme lahendama, valikuid tegema, otsustama väidete õigsuse üle, vaidlema, argumenteerima, kaitsma oma seisukohti;
  - 7) oma mõttetegevust ja õppimist jälgima ja juhtima.

8.1 HINDAMISE ALUSED

1. Loo Keskkooli õpilaste teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse riiklikust ja kooli õppekavast ning teistest põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel antud õigusaktidest.
2. Õpitulemuste hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hinnatakse nõutavate õpitulemuste saavutatust, teadmiste ja oskuste omandatust. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.
3. Hindamise eesmärk on:
  - 1) toetada õpilase arengut;

- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
  - 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
  - 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
  - 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamiseks;
  - 6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.
4. Ühe hindega ei hinnata korraga õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi ning õpilase hoolsust, käitumist ja/või suhtumist õppimisse.

8.2 HINDAMISEST TEAVITAMINE

1. Kooli õppekavas sätestatud hindamise korraldus avalikustatakse kooli veebilehel.
2. Loo Keskkooli õpilaste hinded kantakse õppeinfosüsteemi. Kool annab õpilasele ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase õppeedukuse ja käitumise kohta vähemalt kord õppeaastas kooli õppekavas kehtestatud korras.
  - 1) õpilased saavad hinnetega tunnistuse õppeaasta lõpus;
  - 2) 1. klassis hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi esimesel trimestril kõikides õppeainetes suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid andes.
3. Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Hindamise korraldus ning õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord sätestatakse kooli õppekavas.
4. Aineõpetaja:
  - 3) teeb trimestri või kursuse algul õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise ajad ja vormi.
  - 4) kannab kohe (sama päeva õhtul kella 17.00-ks) õppeinfosüsteemi antud tunni info (tunni kirjeldus, puudujad, kodutöö ja märkamised).
  - 5) kavandab trimestri või kursuse õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltööde) aega kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega ja kannab selle õppeinfosüsteemi kontrolltööde plaani.
  - 6) kannab õppeinfosüsteemi hinded.

8.3 HINDAMISE KORRALDUS

1. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ning vajakajäämisi ja sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
2. Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ning oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ning läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Loo Keskkool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.
3. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
4. Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustele ja tema õppele püstitatud eesmärkidele. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
5. Oskusainete hindamisel arvestatakse ka õpilase püüdlikkust ja individuaalset arengut.
6. 1. klassis hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi esimesel trimestril kõikides õppeainetes suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid andes.

8.4 HINDAMISE ERANDJUHUD

1. Kui suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud välja panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.
2. Järelevastamisele või järeltööle eelneb üldjuhul õpetaja konsultatsioon.
3. Järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks on õpilasel aega kümme koolipäeva, alates hinde teatavaks tegemisest. Erandi, kui õpilasel lubatakse hiljem järgi vastata, kinnitab õppealajuhataja. Õpetaja järelevastamise aeg avalikustatakse kooli kodulehel. Õpetaja teavitab järelevastamise tulemustest õppeinfosüsteemi vahendusel kolme tööpäeva jooksul.
4. Järeltöö sooritamise ja hindamise põhimõtted fikseeritakse õpetaja töökavas ja tehakse õpilasele teatavaks õppeaasta alguses.

5. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, hinnatakse vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hindega „nõrk“. Järeltöö sooritatakse vastavalt p. 3 kehtestatud korrale.
6. Õppeinfosüsteemis on märgitud tähtjaks esitamata tööd.

8.5 HINDAMISSKAALA

Numbriliselt hinnatakse õpitulemusi viiepallisüsteemis, kus hinne „5“ on „väga hea“, „4“ on „hea“, „3“ on „rahuldav“, „2“ on „puudulik“, „1“ on „nõrk“. Sümboliga T tähistatakse Stuudiumis tegemata või esitamata hindelist tööd. Sümbol ! tähistab Stuudiumis meeldetuletust, tähelepanu pööramist. Hinde täpsustamiseks kasutatakse märke „+“ ja „-“, mis ei laiene kokkuvõtivatele hinnetele (trimestri-, aasta-, kursuse- ja kooliastmehinne).

Sõnaliste hinnangute puhul tähistab „arvestatud“ (A) teadmiste ja oskuste omandamist, „mittearvestatud“ (MA) teadmiste ja oskuste mitteomandamist või töö mitteesitamist. Sõnalisi hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“ võib kasutada 1.2. ja 3.klassi inimeseõpetuse hindamisel, 3.4.kl. arvutiõpetuse hindamisel, gümnaasiumis uurimistöde aluste ja õppides loon ennast õppeainete hindamisel ning kehalise kasvatus hindamisel meditsiinilise näidustuse korral.

I Hindamine põhikoolis

1. Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
2. Hindamisel viie palli süsteemis:
  - 1) hindega „5“ ehk „väga hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
  - 2) hindega „4“ ehk „hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
  - 3) hindega „3“ ehk „rahuldav“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
  - 4) hindega „2“ ehk „puudulik“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
  - 5) hindega „1“ ehk „nõrk“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.
  - 6) viiepalli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindega „5“ hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100%

maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

II Hindamine gümnaasiumis

1. Õpilase teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas õppekavas toodud oodatavate tulemustega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
2. Hindamisel viie palli süsteemis:
  - 1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
  - 2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
  - 3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kuid esineb puudusi ja vigu;
  - 4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi;
  - 5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi ja areng puudub.
3. Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

8.6 SÕNALISED HINNANGUD

1. Sõnalisi hinnanguid kasutatakse 1. klassi õpilaste esimese trimestri teadmiste ja oskuste hindamisel. Sõnaline hinnang väljendab:
  - 1) millises osas on õpilane soovitud tulemused saavutanud;
  - 2) millises osas on vajakajäämisi;
  - 3) kuidas saavutatu seondub õpilase varasemate õpitulemuste ning tema võimete ja vajadustega.
2. Sõnalise hinnangu skaala:
  - 1) „Oskab väga hästi” – saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine.

- 2) „Oskab hästi“ – saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest.
  - 3) „Vajab harjutamist“ – saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, kuid esineb mõningaid puudusi ja eksimusi, põhioskused on omandatud lünklikult ja teadmiste rakendamisel praktilises tegevuses esineb raskusi. Õpilane vajab abistamist ja juhendamist.
  - 4) „Vajab palju harjutamist“ – saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemustes esineb palju puudusi, põhioskusi ei ole täielikult omandatud ja teadmisi ei osata praktilises tegevuses rakendada. Õpilane vajab pidevat abistamist ja juhendamist.
3. Kirjalikke kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid edastatakse lastevanematele trimestri lõpus antava tunnistuse kaudu.

8.7 KOKKUVÕTVA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

1. Kokkuvõttev hinne on õppeaine trimestri-, kursuse-, aasta- ning kooliastmehinne.
2. Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne või kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

8.7.1. KOKKUVÕTTEV HINDAMINE I–III KOOLIASTMEL

1. I–III kooliastmel hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt trimestri- ja aastahindega.
2. Trimestrihinne pannakse välja trimestri jooksul saadud vähemalt kolme hinde alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeaasta lõppu. Kui õppeainet on üks tund nädalas, võib aastahinde välja panna aasta jooksul saadud hinnete alusel.
3. Õpilasele, kelle trimestrihinne on „puudulik“ või „nõrk“ või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang, on võimalus 10 õppepäeva jooksul kokkuleppel õpetajaga järele vastata, et omandada nõutavad teadmised ja oskused.
4. Õpilasi, kes saavad logopeedilist abi, hinnatakse diferentseeritult.
5. Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk“.
6. Välja panemata jäänud trimestrihinnet saab järele vastata järgneva trimestri jooksul.

8.7.2. KOKKUVÕTTEV HINDAMINE GÜMNAASIUMIASTMEL

1. Gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt kursuse- ja kooliastmehindega. Kursusehinne pannakse välja kursuse jooksul saadud vähemalt kolme hinde alusel samal nädalal kui kursus lõpeb. Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel.
2. Kui kursusehinne on jäänud välja panemata, lepivad õpilane ja õpetaja kirjalikult kokku järelevastamise aja ja tingimused, teavitades sellest õppealajuhatajat.
3. Kui kursusehinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järelevastamiseks, loetakse kooliastmehinde väljapanekul antud kursuse vältel omandatud teadmised ning oskused vastavaks hindele „nõrk“.

8.7.3. KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE

1. I–III kooliastmel hinnatakse eraldi hindega ainult õpilase käitumist. Hoolsust arvestatakse vastavalt õpetaja hindamisjuhendile õpilase iseseisvates töödes. 1. - 4. klassis hinnatakse hoolsust eraldi hindega.
2. Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Õpilase käitumist ei arvestata tema õpitulemuste hindamisel.

8.7.4. HINDE JA HINNANGU VAIDLUSTAMINE

1. Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hinde või hinnangu erimeelsuse korral kohe peale hinde või hinnangu teadasaamist pöörduda aineõpetaja või õppealajuhataja poole.
2. Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.
3. Kooli direktor teeb otsuse viie tööpäeva jooksul, pärast õppealajuhataja, aineõpetaja, õpilase ning vanemaga konsulteerimist ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast alates.

8.8 TÄIENDAV ÕPPETÖÖ, KLASSIKURSUSE KORDAMINE, PÕHIKOOLI JA GÜMNAASIUMI LÕPETAMINE

8.8.1. ÕPILASE TÄIENDAVALLE ÕPPETÖÖLE JA KLASSIKURSUST KORDAMA JÄTMINE

1. Kokkuvõtivate hinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetöole või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeaasta lõppu.
2. Õpilane jäetakse täiendavale õppetöole õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline

hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeaasta lõppu. Täiendav õppetöö võib kesta kuni kümme tööpäeva. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast viimase trimestri lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

3. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta I–III kooliastmel õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on (ka põhjendamata puudumiste tõttu) kolmes või enamal õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.
4. 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.
5. 9. klassi aineõpetajad teevad I trimestri hinnete alusel õppenõukogule ettepaneku kohaldada individuaalset õppekava põhikoolilõpetajale, kes õpib põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel ja kellele vähemalt viimase õppeaasta jooksul püsivatest õpiraskustest või keha-, kõne-, meele- või psüühikahäiretest tulenevalt rakendatakse koduõpet või õpiabi või kelle kodune keel erineb kooli õppekeelest ja kes on Eestis alaliselt elanud vähem kui kolm aastat.

8.8.2. ÕPILASE JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE JA PÕHIKOOLI VÕI GÜMNAASIUMI LÕPETAMINE

1. I–III kooliastme õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu aastahinnete alusel.
2. Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on III kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.
3. Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
  - 1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
  - 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
4. Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus.

5. Gümnaasiumiastmes ei viida 10.–11. klassi õpilast järgmisesse klassi „puudulike” või „nõrkade” kursusehinnetega. Gümnaasiumiastmes klassikursust kordama ei jäeta. Õpilane viiakse üle vähemalt rahuldavate kursusehinnetega.
6. Õpilane arvatakse koolist välja kui õpilane ei täida nominaalse õppeaja jooksul gümnaasiumi lõpetamise tingimusi ja tema õppeaega ei ole individuaalse õppekava kohaselt pikendatud.
7. Õpilane arvatakse koolist välja kui õpilasele on gümnaasiumis õppides ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamis õppeaines üle poolte kursusehinnetena välja „nõrgad” või „puudulikud”.
8. Õpilasel on võimalik parandada „puudulikke” või „nõrku” kursusehindeid, kui ei teki vastuolu p.8.8.2. lõige 7.
9. Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:
  - 1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
  - 2) kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele või lõikes 4 sätestatud tingimustel eesti keele teise keelena, matemaatika ja võõrkeele (inglise, prantsuse, vene või saksa keeles) riigieksamid;
  - 3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele gümnaasiumi koolieksami;
  - 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö, välja arvatud kooli lõpetamisel eksternina.

9. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDAMINE

1. Karjääriõppe eesmärgiks on aidata õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuuskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.
2. Karjääriõppe sihtrühmadeks on õpilased, lapsevanemad, elukestva õppe alal ka õpetajad. Prioriteetsed rühmad on iga kooliastme viimase klassi õpilased.
3. Koolis tagatakse karjääriteenuste kättesaadavus järgmiselt:
  - 1) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ning ülekoolilisi projekte.
  - 2) Tunnivälise tegevuse käigus toimuvad projektipäevad koolis, õppekäigud ettevõtetes toetavad karjääriotsuste tegemist.

- 3) Karjäärinõustamisteenus tagatakse õpilasele ja lapsevanemale kooli karjääripetsialisti poolt ja koostöös lähima nõustamiskeskusega (Rajaleidja, Töötukassa).

10. HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED JA TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD

1. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtub Loo Keskkool kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt õpib haridusliku erivajadusega õpilane üldjuhul tavaklassis koolis kehtestatud õppekava alusel ja õpilase erivajadusega arvestades.
2. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtub kool esmatasandi ennetuse põhimõttest, kus põhirõhk on klassitasandil tehtaval tööl õpilase individuaalsuse varajasel toetamisel ning tema erivajaduste märkamisel. Vajadusel rakendab kool võimalikult varajasi ja efektiivseid sekkumismeetodeid koolitasandil eelkõige õpihuvi säilitamiseks ning käitumise toetamiseks. Vajadusel kaasatakse pere või kooli algatusel spetsialistid väljastpoolt kooli.
3. Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilane on I-XII klassi õpilane, kelle õpiraskused, terviseseisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õpest eemal viibimine või koolis edasijõudmiseks õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestvuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas ning kelle puhul kool rakendab süsteemset abi koolitasandil.
4. Andekas õpilane on I-XII klassi õpilane, kes oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas-, esituskunstis või spordialadel .
5. Iga õpilaste arengu toetamiseks ja probleemide ennetamiseks on Loo Keskkooli poolt loodud järgmised võimalused:
  - 1) arenguestlused arengupotentsiaali väljaselgitamiseks ja kokkulepete sõlmimiseks;
  - 2) ainealased konsultatsioonid;
  - 3) logopeedilis-eripedagoogiline nõustamine, logopeedi konsultatsioonid;
  - 4) kõneravi tunnid;
  - 5) lisa eesti keele tund lastele, kelle kodune keel on vene keel;
  - 6) koolipsühholoogi konsultatsioonid ja pere nõustamine haridus- ja kasvatusküsimustes;
  - 7) sotsiaalpedagoogiline nõustamine lastele, õpetajatele ja lapsevanematele;

- 8) õpiabi ümarlaud õpilasele vajalike tugimeetmete rakendamiseks;
  - 9) võimete, isiksuse ja kutsealase sobivuse testimine ning konsultatsioon;
  - 10) huvitegevuse, spordi, projektidega seotud arendavad tegevused.
6. Direktor määrab isiku, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide ja õpetajate vahel. Tema ametinimetuseks on haridusliku erivajadusega (HEV) õpilase õppe koordineerija ja ta koordineerib kooli tugimeeskonna koostööd lapse toetamisel ning juhib vastavasisulisi ümarlaudu.
  7. Iga HEV õpilase kohta avatakse HEV õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (IAK).
  8. Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid.
  9. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse lisaks üldistele õpitulemustele ka litsentseeritud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.
  10. Õpilase arengu toetamine toimub kolmel tasandil- klassi tasand, kooli tasand ja võrgustikutöö koostöös teiste spetsialistidega väljaspool kooli.
  11. Õpilasele rakendatud klassitasandil lisameetmete ja nende tulemuslikkuse kohta teevad õpetajad kokkuvõtte oma dokumentatsioonis. Kui selgub, et klassitasandil rakendatust ei ole piisavalt abi, võtab õpetaja ühendust HEV koordinaatoriga.
  12. Õpilase arengu toetamiseks kooli tasandil alustatakse koos kooli tugimeeskonna kaasamisega õpilase arengu toetamise arengu kirjalikku kaardistamist. Vanema nõusolekul ja tugimeeskonna otsusel avab klassijuhataja HEV õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi ja alustatakse pedagoogilis- psühholoogilise hinnangu koostamist.
  13. Koolis töötavad psühholoog ja logopeed, sotsiaalpedagoog/ HEV- koordinaator, õpiabi rühma õpetaja, kes moodustavad kooli tugimeeskonna ja nõustavad nii õpilasi, lapsevanemaid kui ka klassi- ja aineõpetajaid vastavalt oma pädevusele. Õpilaste nõustamise ja õpiabi osutamise korra kinnitab kooli direktor.
  14. Vastavalt õpilase individuaalsetele vajadustele rakendatakse individuaal- või koduõpet ning õpiabi. Vallavalitsuse nõusolekul võib direktor moodustada hariduslike erivajadustega õpilaste klasse ja rühmi, samuti õpiabi- ning logopeedilisi rühmi. Vastavad rühmad või klassid kinnitatakse tugimeeskonna ettepanekute põhjal ja/või nõustamiskomisjoni soovitusel kooli direktori korraldusega jooksva õppeaasta 1. oktoobriks ja vastavalt vajadusele teistkordselt 1. veebruariks.

15. Koolikorraldusliku meetmena saab HEV õpilaste õppe koordineerija ettepanekul ja kooli direktori otsusel suunata kooli I-IX klassi HEV õpilane õpiabirühma, kui tal on selleks vastav näidustus (märke koolivalmiduskaardil, lapsevanema kinnitus näidustuse kohta, koolilogopeedi, koolipsühholoogi ja klassijuhataja koostöös tehtud otsus).
  - 1) Õpiabirühma võetakse vastu ajutiste ainealaste õpiraskustega ja väljakujunemata õpioskustega ning logopeediliste probleemidega põhikooli õpilane, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda edukalt täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.
16. Logopeed, eripedagoog või õpiabirühma õpetaja koostab õpilasele õpiabitundideks individuaalse õppekava lähtudes vastava klassi klassi- või aineõpetaja töökavast. Logopeed, eripedagoog või õpiabi rühma õpetaja viib oma töökavad kooskõlla klassi- ja aineõpetajate töökavadega.
17. HEV õpilane saab õpiabi ja toetavat tegevust vähemalt kolm tundi nädalas. Õpilastele, kes õpivad tavaklassis põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel, rakendatakse tegevusi õpiabirühmas vähemalt kuus tundi nädalas. Õpiabirühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest.
18. Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ja spetsialistid vähemalt kord õppeaastas (õppeaasta lõpus) individuaalse arengu jälgimise kaarti õpilase (aine)alase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitusel. Individuaalse arengu jälgimise kaardil märgitakse ära ka toimunud ümarlaud ja muud kooli poolt rakendatud tugiteenused ja meetmed.
19. Õpilase arengu toetamine võrgustikutöös.
  - 1) Kui koolis rakendatud tugiteenused ei ole osutunud tulemuslikuks, palub kool lapse seaduslikel esindajatel läbida lapsega täiendav uuring, mis toimub valdavalt meditsiini-asutuses arstide osalusel. Uuringu tulemused on aluseks õpilase suunamisel Rajaleidja maakondlikku või üleriigilisse nõustamiskomisjoni. Pöördumise nõustamiskomisjoni algatab lapsevanem. Koolil on õigus teha lapsevanemale vastav ettepanek. Lapsevanema keeldumisel on koolil õigus lapse huvide kaitseks pöörduda lastekaitsetalituse poole. Kui õpilane jätkab õpinguid Loo Keskkoolis, tuleb tema arengukeskkonna kujundamisel arvestada nõustamiskomisjoni ja uuringus osalenud spetsialistide soovitusi ning sõlmida konkreetsed koostöökokkulepped perekonnaga või lapse seadusliku esindajaga vastavalt kooli võimalustele. Koostöös koolipidajaga kohandatakse ruume, vajalikke vahendeid, õppetegevuste sisu ja raskusastet sellisel määral, et see ei oleks vastuolus kooli õppekava ja arengukavaga.
20. Individuaalse õppekava (IÕK) koostamine ja rakendamine.
  - 1) IÕK on hariduslike erivajadustega õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. IÕK koostatakse vajadusel õpilasele, kelle on eriline andekus, õpi- ja käitumisraskused, terviserikked, puuded või kes on pikaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibinud. IÕK koostamiseks on vaja HEV õpilaste

õppe koordineerija ja klassijuhataja ühist otsust, nõustamiskomisjoni või erispetsialisti näidustust ja kooli juhtkonna nõusolekut. IÕK esitab klassi õppekavaga võrreldes õpilaste kognitiivsele arengule ühe või mitme pädevuse osas vähendatud / suurendatud nõudmised. IÕK koostamisse on kaasatud klassijuhataja, õppealajuhataja, HEV koordinaator, logopeed, lapsevanem ning vajadusel abiõpetaja ja psühholoog.

11. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

1. Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks tuleb põhikoolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Loo Keskkool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.
2. Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.
3. Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.
4. Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri/kursuse algul.

12. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

1. Õpetajad kuuluvad 5 ainekomisjoni – algklassid, emakeel-sotsiaalsed, võõrkeeled, loodus-reaalsed ja oskusained. Ainekomisjoni tööd koordineerib ainekomisjoni juht.
2. Vastavalt vajadusele moodustavad õpetajad töögrupe, mis tegelevad kooli arendustegevusega või õppe-kasvatusalaste probleemide lahendamise sh õppekava arendusega.
3. Klassiõpetaja ja aineõpetaja kujundab kooli õppekava ning ainekava alusel välja töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ning eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse. Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö õppetunnis.
4. Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ning ainekavas esitatud, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja -materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.
5. Klassiõpetaja ning aineõpetaja töökavad on vormistatud trimestrite ja/või kursuste kalenderplaanina.

6. Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavat põhimõistet, kasutatavad meetodid, õppekirjandus jm õppematerjal; oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.
7. Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökava õppesisu osas kavandatakse täpselt eesmärgistatud õppeülesanded õpitulemuste saavutamiseks.
8. Otsustused, mida klassiõpetaja ja aineõpetaja on teinud oma eripära määratledes, kajastuvad töökavas õppemeetodite valiku kaudu.
9. Töökavas esitatakse muuhulgas:
  - 1) hindamise põhimõtted ja vormid;
  - 2) ainespetsiifilised nõuded;
  - 3) järeltöö sooritamise põhimõtted.

13. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

1. Kooli õppekava kehtestab kooli direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
2. Loo Keskkooli õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpilaste, õpetajate, kooli juhtkonna, hoolekogu, lastevanemate, kooli pidaja, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd riikliku õppekava üldosa mõtestamisel ning ainekavade koostamisel.
3. Loo Keskkooli õppekava koostamises ja arendamises kasutatakse erinevaid töövorme. Selles töös osalevad kõik pedagoogid.
4. Loo Keskkooli õppekava vaadatakse läbi kord õppeaastas ja vajadusel viiakse sisse parandused ja täiendused enne uue õppeaasta algust.
5. Loo Keskkooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.
6. Loo Keskkooli õppekava uuendamise ja täiendamise korra kinnitab kooli direktor.

LOO KESKKOOLI ÕPPEKAVA LISAD

LISA 1

PÄDEVUSED LOO KESKKOOLIS

1. Õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult, loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.
2. Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, aga ka läbivate teemade käsitlemise kaudu ainetundides, tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate omavahelises ning kooli, kodu ja kogukonna ühistöös.
3. Üldpädevused on:
  - 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
  - 2) sotsiaalne- ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
  - 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ning tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida terveid eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
  - 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;
  - 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist,

kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

- 6) matemaatika- loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõiste loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
  - 7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske;
  - 8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv asjakohasuses nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraalilisi ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.
4. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad lõimivad teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus. Valdkonnapädevuste kirjeldused on esitatud ainevaldkondade kavades.
5. Loo Keskkooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:
- 1) keel ja kirjandus;
  - 2) võõrkeeled;
  - 3) matemaatika;
  - 4) loodusained;
  - 5) sotsiaalained;
  - 6) kunstained;
  - 7) tehnoloogia;
  - 8) kehaline kasvatus.

6. Ainekavades esitatakse nii kooliastmete õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel või osaoskuseti. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakute saavutatuse kohta antakse õpilasele kirjeldavat tagasisidet arenguvestluste käigus.

I KOOLIASTMES TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

I kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;

15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED I KOOLIASTMES

1. klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
- 7) õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.
- 8) õppetöö korraldamise alus võib I kooliastmes olla üldõpetuslik tööviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

II KOOLIASTMES TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

II kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED II KOOLIASTMES

II kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. II kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitud praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
- 5) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitud praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

III KOOLIASTMES TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

III kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ning asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ning järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED III KOOLIASTMES

III kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. III kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

GÜMNAASIUMIS TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

Gümnaasiumi kõrgeim õpiväljund on üldpädevuste kujundamine.

LISA 2

LÄBIVAD TEEMAD PÕHIKOOLIS

1. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.
2. Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:
  - 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ning eesmärgi;
  - 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ning ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
  - 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
  - 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
  - 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ning kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.
3. Loo Keskkooli õppekava läbivad teemad on:
  - 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
  - 2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
  - 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
  - 4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride

muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

- 5) teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;
- 6) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 7) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 8) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
- 9) Teemaatilised rõhuasetused on kooliastmeti erinevad, arvestades õpilase elukogemusi. Lähtutakse mina/meie suhtest ümbritsevaga: kodu, kodupaiga ja seal elavate inimestega, paikkonnaga, Eesti, Euroopa, maailmaga.
- 10) Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu kooli tegevuse kaudu: ainekavade, kooli mikrokliima, juhtimise ja majandamise kaudu. Õpetajal on õpimotivatsiooni loov, hoiakuid kujundav ning ea- ja jõukohast õppekeskkonda loov roll. Eelistatud on õppevormide mitmekesisus, õppimine kogemuse kaudu: rühmatööd, projektid, ekskursioonid, arutelud, individuaalsed ülesanded, kodutööd, loovülesanded jne. Õpetaja isiklik eeskuju hoiakute ja töö- ning suhtlemisoskuste osas omab määravat tähtsust.

LÄBIVAD TEEMAD I–III KOOLIASTMES

LÄBIV TEEMA „ELUKESTEV ÕPE JA KARJÄÄRI PLANEERIMINE”

1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
  - 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
  - 3) arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
  - 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ning koolitusvõimalusi;

- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ning tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ja kodukoha majanduskeskkonda.
3. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine I kooliastmes
4. Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.
5. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine II kooliastmes
6. Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.
7. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine III kooliastmes
8. Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tuleviku prognoosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui pikemaajalisel karjääri planeerimisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

LÄBIV TEEMA „KESKKOND JA JÄTKUSUUTLIK ARENG”

1. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) aru saama loodusest kui terviküsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
  - 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
  - 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
  - 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
  - 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

3. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

4. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

5. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviküsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalse ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

LÄBIV TEEMA „KODANIKUALGATUS JA ETTEVÕTLIKKUS”

1. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
  - 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
  - 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
  - 4) mõistma avaliku, ettevõtliku- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
  - 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
  - 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.
3. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

4. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

5. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ja teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

LÄBIV TEEMA „KULTUURILINE IDENTITEET”

1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

2. Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ning eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ning kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

3. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombid on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatuslega kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

4. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respekteerima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab

rakendada teadmisi ja oskusi oma kultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

5. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

LÄBIV TEEMA „TEABEKESKKOND”

1. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
  - 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
  - 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
  - 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
  - 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.
3. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

4. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

5. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leidud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi

(eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

LÄBIV TEEMA „TEHNOLOOGIA JA INNOVATSIOON”

1. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) omandama teadmisi tehnoloogiast toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
  - 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
  - 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
  - 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
  - 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
  - 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.
3. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitatakse kasutada eelkõige frontaalset õpetamisemeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

4. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetöoga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

5. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

LÄBIV TEEMA „TERVIS JA OHUTUS”

1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimset, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
  - 1) Tervisekasvatust põhineb õpilaste tervise seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

- 2) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
  - 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
  - 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
  - 4) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid;
  - 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.
  - 6) ohutuse valdkonnas:
    - 7) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
    - 8) vältima ohuolukordadesse sattumist;
    - 9) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
    - 10) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
    - 11) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
    - 12) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.
3. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

4. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

5. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustes.

LÄBIVA TEEMA „VÄÄRTUSED JA KÕLBLUS”

1. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
  - 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
  - 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
  - 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
  - 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
  - 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.
3. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

4. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlblisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlblisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

5. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlblisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ning põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

LÄBIVAD TEEMAD GÜMNAASIUMIS

ÜLDALUSED

Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine võib toimuda valikainete kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev.

Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda. Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

LÄBIV TEEMA „ELUKESTEV ÕPE JA KARJÄÄRI PLANEERIMINE”

1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi, kellel on valmisolek ja oskused teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisoskustele;
  - 2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
  - 3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
  - 4) tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.
3. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumis aitab läbiv teema kujundada õpilase valmidust ja oskusi teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast. Eesmärgiks on aidata õpilasel mõista ja väärtustada elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestada oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Tähelepanu pööratakse praktilistele tööotsimisoskustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele. Õpilastele vahendatakse karjääriinfot (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja nõustamine).

LÄBIV TEEMA „KESKKOND JA JÄTKUSUUTLIK ARENG”

1. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks ja sotsiaalselt aktiivseks inimeseks, kes elab ning toimib vastutustundlikult, pidades silmas jätkusuutlikku tulevikku, ja on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
  - 2) kujundama isiklikke keskkonnavalikuid, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnavalikute otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;

- 3) aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
  - 4) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
  - 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.
3. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumiastmes harjutavad õpilased keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normatiivdokumente ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegeleda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

LÄBIV TEEMA „KODANIKUALGATUS JA ETTEVÕTLIKKUS”

1. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
  - 2) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
  - 3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;
  - 4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.
3. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumiastmel on peamine kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majandusel osalemiseks vajalike praktiliste oskuste kujundamine. Klassi- ja koolivälise tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

LÄBIV TEEMA „KULTUURILINE IDENTITEET”

1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldne.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
  - 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;

- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
  - 4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
  - 5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
  - 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.
3. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumiastme õppeprotsess toetab jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamustevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse. Õpilase teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides. Oluline on luua võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti ja meedia teel kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

LÄBIVA TEEMA „TEABEKESKKOND”

1. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetikale.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
  - 2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist;
  - 3) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
  - 4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
  - 5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.
3. Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumiõpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õpilane on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist. Ta mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele. Läbiva teema ja aineõppe koosmõjul suudab õpilane oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

LÄBIVA TEEMA „TEHNOLOOGIA JA INNOVATSIOON”

1. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;

- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
  - 3) aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
  - 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
  - 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
  - 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.
3. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumis käsitletakse läbivat teemat eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogiafirmasid või teaduskeskusi. Eesmärgiks on positiivsete hoiakute kujundamine tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes. Samuti tuleb gümnaasiumiastme lõpuks tagada kõigi õpilaste valmisolek *IKT* kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

LÄBIV TEEMA „TERVIS JA OHUTUS”

1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
2. Õpilast suunatakse:
  - 1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
  - 2) analüüsima ja hindama keskkonna ning ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ning toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
  - 3) analüüsima tervise- ja ohutusala info, toodete ning teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
  - 4) analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tunda ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.
3. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine gümnaasiumis

Gümnaasiumiosas on põhiliseks läbiva teema käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ning projektide väljatöötajatena ja rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

LÄBIV TEEMA „VÄÄRTUSED JA KÕLBLUS”

1. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ja sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
2. Õpilast suunatakse:

- 1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlbelisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
  - 2) reflekteerima isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
  - 3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
  - 4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
  - 5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.
3. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine gümnaasiumis

Läbiva teema käsitlemisel gümnaasiumis on kesksel kohal kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega. Soovitavate käitumisviiside kujunemist tõhustab õpilase osalus demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasomavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatus koolielu korraldamisse.